

Celebrating Teachers in Health Professions Education

ဆေးတက္ကသိုလ်များနှင့် ဆေးနှီးနွယ်တက္ကသိုလ်များမှ
ဆရာ၊ ဆရာမများအား ဂုဏ်ပြုပွဲ အခမ်းအနားတွင်
ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားသည့်မိန့်ခွန်း

(Draft)

သူနာပြုတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

(၆-၁၀-၂၀၁၈)

- အားလုံးပဲ မင်္ဂလာပါခင်ဗျား။
- ယနေ့ကြွရောက်လာသော ကျွန်တော့်ရဲ့သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာတွေ အကုန်လုံးကို ပထမဦးဆုံးကျွန်တော် ဂါရဝပြုပါတယ်။
- ဒီမှာတက်ရောက်လာကြတဲ့ ဆရာကြီး/ ဆရာ မကြီးတွေ၊ ဆေးကျောင်းမှ ဆရာ/ ဆရာမတွေ၊ တက်ရောက် လာကြတဲ့ ကျောင်းသူ/ ကျောင်းသားများကိုလည်း ကျွန်တော် နှုတ်ခွန်း ဆက်သအပ်ပါတယ်။
- ဒီနေ့ကျင်းပပြုလုပ်တဲ့ ‘Celebrating teachers in health professions education’ ကို မြန်မာနိုင်ငံဆေးပညာရှင်အဖွဲ့ (MAMS) က ကျင်းပပေးတာဖြစ်ပါတယ်။ အဓိကအားဖြင့် ဆရာ

တွေကို ဂုဏ်ပြုခြင်း၊ ဆရာတွေရဲ့ဆောင်ရွက်ချက်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ဆရာတွေကို ရိုသေသမှုပြုခြင်းတို့ကို ရည်ရွယ်တာ ပဲဖြစ်ပါတယ်။

- ဒီနေ့ အခမ်းအနားမှာ ဆွေးနွေးတဲ့အခါ သမရိုးကျ Seminar ပုံစံမဟုတ်ဘဲ Forum ပုံစံနဲ့ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ဆွေးနွေးတာတွေ၊ စကားရည်လှပွဲ လုပ်တာတွေ၊ သင်ကြားသူနဲ့ သင်ယူများ အကြား၊ သင်ကြားသူအချင်းချင်း နဲ့ သင်ယူသူ အချင်းချင်း အကြား နားလည်မှုရှိသော ဆက်ဆံရေး (relation with understanding) ပေါ်ထွန်းလာစေရန် နဲ့ ကွန်ယက်ယဉ်ကျေးမှုပုံစံ (networking culture) ပေါ်ထွက်လာစေရန် အတွက် Gallery walk and poster - Viewing ပုံစံ ဆောင်ရွက်ထားတာကိုလည်း တွေ့ရှိရပါတယ်။
- ကျောင်းသားတွေရဲ့ debate ကိုလည်း ကျွန်တော်သေချာနားထောင်မှာပါ။ debate တွေက တော်တော်စိတ်ဝင်စားသွားပါတယ်။ တော်တော်ကောင်းပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး debate တွေကို ကျွန်တော်တို့ ဆေးကျောင်းတွေမှာ များများလုပ်ပေးစေချင်ပါတယ်။ ဒီ debate လုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဆရာတွေအနေနဲ့ ပညာယူစရာ၊ သင်ခန်းစာ ယူစရာတွေ ထွက်ပေါ်လာမှာဖြစ်တဲ့အတွက် ဆရာတို့ MAMS

ကကြီးမှူးပြီး debate တွေကို များများလုပ်စေချင်ပါတယ်။ debate လုပ်ခြင်းအားဖြင့် ပါဝင်တဲ့ ကျောင်းသားတွေတင်မကဘူး နားထောင်တဲ့ လူတွေပါ အကျိုးရှိပြီး ဘက်စုံ၊ ရှုထောင့်မှ စဉ်းစား တတ်သော အလေ့အကျင့် ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ debate မှာ တစ်ဦး က statement ပေးတာနဲ့ချက်ချင်း အလိုအလျောက်ပဲ ထိုင်နေတဲ့ လူတွေမှာလည်း idea သစ်တစ်ခုဝင်လာနိုင်ပါတယ်။ ချက်ချင်း brain wave တွေက process လုပ်ပြီး idea အသစ်ဖြစ်လာခြင်း ဟာ အလွန်ကောင်းပါတယ်။

- Debate လုပ်တာက တကယ့်တကယ်ကတော့ ဦးနှောက်ကို brain exercise လုပ်တဲ့သဘောဖြစ်တဲ့အတွက် debate တွေကို အားပေး ချင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် panel discussion တွေလည်း များများ လုပ်စေချင်ပါတယ်။ instead of didactic lectures, talks and lectures အပြင် debate နဲ့ panel discussion တွေကို ပိုလုပ်စေချင်ပါတယ်။ debate ကပိုပြီးတော့ ပညာရတဲ့အတွက် ဒါတွေကို ဖြစ်နိုင်ရင်တော့ ပုံမှန် အနေနဲ့ တောင်မှ တစ်ပတ်တစ်ခါ လောက်ဖြစ်ဖြစ် ဆေးကျောင်းတွေမှာ လုပ်စေချင်ပါတယ်။ MAMS က ဦးဆောင်ပြီး နည်းနည်းစဉ်းစားပေးစေချင်ပါတယ်။ အဲဒါလေးကို ကျွန်တော် ပထမဦးဆုံးပြောချင် ပါတယ်။

- ကျွန်တော်တို့ရဲ့ဒီ MAMS လုပ်ငန်းများကို ပိုမိုထိရောက်အောင် မြင်ပြီး ကျယ်ပြန့်စွာလုပ်ဆောင်ဖို့အတွက်ကို မကြာသေးခင်ကာလ မှာ Sub-committee ဖွဲ့ပါတယ်။ ဒီ sub-committee တစ်ခုက medical education development sub-committee ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို sub-committee လေးတွေဖွဲ့တာကို အလွန် ထောက်ခံပါတယ်။ MAMS as a whole အနေနဲ့ ဆိုရင်တော့ အကုန်လုံးက လုပ်တာပြန်ကျပွားမှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် specific sub-committee ကနေပြီးတော့ areas of work ကို စုစည်းပြီး (concentrate) လုပ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနအပေါ် ဆရာတို့ Sub-committee ကြီးက အများကြီး ပံ့ပိုး (input) ပေးလို့ရပါမယ်။ ဒီ input ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့က အလေးထားပြီး စဉ်းစားပါမယ်။ EC မှာဆွေးနွေး ပါမယ်၊ ဆုံးဖြတ်ပြီး လုပ်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာလျှင်ကျွန်တော်တို့ medical domain ကြီးတိုးတက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် တစ်ယောက်တည်း ဦးနှောက်တစ်ခုတည်းနဲ့မရပါဘူး၊ ပါမောက္ခချုပ် ဦးနှောက်တစ်ခုတည်းနဲ့ မရပါဘူး။ ဦးနှောက်အကုန် ပေါင်းမှသာ လျှင် ရမှာဖြစ်တဲ့ အတွက် MAMS ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ (role) ကိုတော့ MAMS ဥက္ကဋ္ဌနဲ့ အဖွဲ့ဝင်တို့က ဒါထက် ပိုပြီးတော့

ဦးဆောင်တက်ကြွတဲ့ အခန်းကဏ္ဍ (proactive role) ကနေပြီး လုပ်စေချင်ပါတယ်။ MAMS နဲ့ ပေါင်းပြီးလုပ်ပါမယ်။ ကျွန်တော် အနေနဲ့ MAMS ကို nursing and midwife association၊ မြန်မာနိုင်ငံကျန်းမာရေးမှူးများအသင်း (MHAA)၊ မြန်မာနိုင်ငံ ဆရာဝန်များအသင်း (MMA) တို့အားလုံးနဲ့ ဆက်သွယ်ပြီးတော့ လုပ်စေချင်ပါတယ်။ ပူးပေါင်းဆက်နွယ် အဖွဲ့ (affiliated association) အဖြစ် ပေါင်းစေချင်ပါတယ်။ ပေါင်းတဲ့ အခါမှာ လည်း ကျွန်တော်တို့က (၁) နဲ့ (၁) ပေါင်းရင် (၄) လို ဖြစ်သွား မယ်၊ (၁) တစ်ခုဘဲလုပ်နေရင် (၀.၅) တောင်ဖြစ်သွားနိုင်တဲ့ အတွက် အဲဒါ ကို ကျွန်တော်ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

- ဒီကမ္ဘာ့ဆရာများနေ့မှာ ကျွန်တော့်အနေနဲ့လာပြီးတော့ အဖွင့်မိန့်ခွန်း ပြောကြားရတဲ့အတွက် အလွန်ပဲကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ကျွန်တော် ပြန်ကြည့်တဲ့အခါမှာ ကမ္ဘာ့ဆရာများနေ့ (World Teachers' Day) စတင်တာကတော့ (၁၉၉၄) ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၅)ရက် နေ့ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်စလဲဆိုတော့ (၁၉၆၆) ခုနှစ်မှာ ILO နဲ့ UNESCO က recommendation များ လုပ်ပါတယ်။ အဲဒီ recommendation များကို အကောင်အထည်ဖော်တဲ့အနေနဲ့ ၁၉၉၄-

ခုနစ်၊ အောက်တိုဘာလမှာ စခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာ များနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ recommendation အများကြီးပါပါတယ်။

- အဓိကအားဖြင့် (၃)ချက်ကို အဓိကထားတာပါ ၊ ဒါကတော့ ဘာတွေ လဲဆိုရင် We set bench marks regarding the rights and responsibilities of teachers. နောက်တစ်ခုက Standard for their initial preparation and further education. နောက်တစ်ခုက Recruitment, employment, teaching and learning conditions. ဒါတွေကို ကျွန်တော်တို့ လုပ်ဖို့လိုပါတယ်။ ကျွန်တော်ဒီမှာ ပြန်ကြည့်တဲ့အခါမှာ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစား ဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့ အမှန်တိုင်းပြောရမယ်ဆိုရင် သိပ်ပြီးတော့ စိတ်ကျေနပ်လောက်အောင် ဆရာ/ ဆရာမတွေကို လုပ်ပေးနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါဘူး။ ကျောင်းသားတွေအတွက်ကတော့ တော်တော်လုပ်ပေး နေပါတယ်။ ဆရာတွေကလည်း ကျောင်းသားတွေ တိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်း၊ curriculum ပြင်တာကအစ၊ teaching method တွေပြင်တာကအဆုံး teaching support အကုန်လုပ်နေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ တာဝန်မကျေဘူးလို့ပဲ ပြောရမှာတော့ဆရာတွေ အတွက်ကို နည်းနည်းမေ့လျော့နေတဲ့ သဘောလေးတော့ရှိတယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်ပါတယ်။

- ဒီနေ့ကစပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ဟာဆရာတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ ဆရာတွေကို ဘယ်လိုပံ့ပိုးမယ်၊ capacity building, capability strengthening အကုန်လုံး career ladder ကအစ အားလုံးကို ဘယ်လို လုပ်ရင်ကောင်းမလဲဆိုတာကို MAMS ရဲ့ sub-committee က အကြံဉာဏ်တွေပေးပါ။ ပေးတဲ့အခါမှာလည်း တကယ် မြေပြင်အခြေအနေမှာ အမှန်တကယ်လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် (realistic, down to the earth, doable) အကြံဉာဏ် တွေပဲပေးပါ။ နိုင်ငံမှာ လက်ရှိ ဘဏ္ဍာငွေ၊ လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ် စတဲ့ အရင်းအမြစ် တွေရရှိနိုင်မှု အခြေအနေတွေနဲ့ ကိုက်ညီပြီး (in the context of what is available resources in the country in terms of budget and HRH) အဲဒါတွေကို အကြံဉာဏ်တွေပေးစေချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ လုပ်မှဖြစ်မယ်၊ ကျောင်းသားတွေကိုပဲ concentrate လုပ်နေလို့မရပါဘူး။ ကျောင်းသားရော၊ ဆရာရော အလေးထားဆောင်ရွက်မှသာလျှင် ကျွန်တော်တို့ medical domain ကြီးတစ်ခုလုံးက တိုးတက် လာမှာဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်ကတော့ ဒီကမ္ဘာ့ဆရာများနေ့ (World Teachers' Day) လုပ်တဲ့အခါ မူရင်းရည်ရွယ်ချက် ကတော့ လူငယ်တွေ

အတွက်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ primary school, middle school နဲ့ high school ကျောင်းသားတွေပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနေရာမှာ ကျွန်တော် တို့က undergraduate နဲ့ postgraduate ကျောင်းသားအားလုံး အတွက်လည်း အသုံးပြုမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခွင့်အရေးကိုယူပြီးတော့ (World Teachers' Day) ကိုလုပ်တာဟာ အလွန်ကောင်းတဲ့ ဝိသေသ လက္ခဏာပါ။ ကျွန်တော် သိသလောက်ကတော့ ဒါ ပထမဆုံး လုပ်တဲ့အကြိမ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစား ဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့ အလွန်ကောင်းတဲ့ လက္ခဏာဖြစ်တဲ့အတွက် ရှေ့ဆက်လက်ပြီးတော့လဲ ဒါကိုလုပ်ပေးစေချင်ပါတယ်။ လုပ်ဖို့ကိုလည်း ဆရာတို့ စဉ်းစားပေးစေချင်ပါတယ်။ လုပ်ဖို့အတွက်ကို funding လိုမယ်ဆိုရင်လည်း ကျွန်တော်တို့ဖက်ကပေးမှာပါ။

- ဆေးသိပ္ပံပညာသင်ကြားရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဝန်ကြီးဌာန အနေနဲ့ Health Workforce Strategic Plan၊ ဆေးပညာသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများက အကြံပြုချက်များနဲ့ အညီ ခေတ်နဲ့ လျော်ညီတဲ့ သင်ရိုးညွှန်တမ်းများ (curriculum) များ၊ သင်ကြားမှုနည်းလမ်းများ၊ သင်ထောက်ကူပစ္စည်းထောက်ပံ့မှု စနစ်၊ စာကြည့်တိုက်စနစ်နဲ့ ခေတ်မီ electronic library စနစ်၊

သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်အလိုက် ဆရာ/ဆရာမများ ရွေးချယ်ခြင်း၊ လေ့ကျင့်ခြင်းနဲ့ လူမှန်နေရာမှန် တာဝန်ပေးနေရာချထားခြင်း (selection; training and posting) ဆရာများနဲ့ ကျောင်းသူ/ ကျောင်းသားများအတွက် သင်ကြားမှု ဝန်းကျင်များကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေး စီစဉ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

- ဒီနေ့ ပြုလုပ်တဲ့ Forum နဲ့ Debate တွေမှာ ပါဝင်တဲ့ Forum panelist များ နဲ့ debater များဟာ ဆေးတက္ကသိုလ် အသီးသီးက ပညာရှင်တွေနဲ့ ကျောင်းသူ/သားတွေ ဖြစ်တဲ့အတွက် ပညာရှင်တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ပညာဖလှယ် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ခြင်း (inter-professional education - IPE) များကို လက်တွေ့ဖော်ဆောင်ရာလည်းရောက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။
- ဒီလို (World Teachers' Day) ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ World Malaria Day ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ theme တွေရှိ ပါတယ်။ (၂၀၁၈) ခုနှစ်ရဲ့ theme ကတော့ "The right to education means the right to a qualified teacher." qualified teacher ရအောင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ၊ ပြန်ပြောမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်ရဲ့ 1st posting ဟာ

anatomy ဌာန ဆေးတက္ကသိုလ် (၁)၊ ရန်ကုန်မှာ တာဝန်ကျ ပါတယ်။

- ကျွန်တော်အဲဒီအချိန်မှာ ဘာမှမသိပါဘူး။ teaching method လည်းမသိဘူး။ medical education လည်းမသိဘူး။ ဘာကို ဘာမှမသိဘူး။ ကိုယ့်ဟာ ကိုယ်စာအုပ်ဖတ်ပြီးသင်တယ်၊ ကျွန်တော် စာအုပ်ဖတ်ပြီးသင်တာ ဟုတ်ချင်မှဟုတ်မယ်၊ I do not know any education method, any effective teaching method. ဘာမှမသိပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ဘာ စဉ်းစားရမလဲ ဆိုတော့ posting မှာ teaching ကိုသွားတဲ့လူတွေ အတွက်ဆိုရင် HRH နဲ့ MAMS ပေါင်းပြီးတော့ there must be short training course, certificate of attendance တောင် ပေးသင့်ပါတယ်။ ၁လ လောက် teaching method ကဘာလဲ၊ ဘယ်လို သင်ရမလဲ၊ ကျောင်းသားတွေကိုဘယ်လို assess လုပ်မလဲ၊ သင်တာတွေ ဟုတ်ကောဟုတ်ရဲ့လားဆိုတာကို ဘယ်လို assess လုပ်မလဲ၊ အဲဒါတွေ အကုန်သင်ရပါမယ်။
- ဒါကိုတော့ ကျန်းမာရေးလူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာန က လူသိပ်မရှိတဲ့ အတွက် MAMS မှာပါတဲ့ retired professor တွေပါဝင်ပြီးတော့ စဉ်းစားစေချင်ပါတယ်။ စဝင်မယ့် လူတွေက

အကုန်သင်ရတော့မယ်၊ Pathology ဌာနသွားသွား၊ Anatomy ဌာနသွားသွား၊ ဘယ်သွားသွား အဲဒီ course လေးတော့ တက်ရပါမယ်။ (၁)လလောက်တော့ သင်ရမယ်လို့ထင် ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် Intensive training ၂ပတ် (သို့မဟုတ်) ၃ပတ် အဲလိုမျိုး လုပ်ဖို့ စဉ်းစားပေးစေချင်ပါတယ်။

- ကျွန်တော်တို့ ဆေးကျောင်းအကုန်လုံး အပြင် University of Nursing တွေ၊ University of Medical Technology၊ University of Pharmacy အကုန်လုံးမှာ လုပ်ရပါမယ်။ ဒါ့အပြင် သူနာပြု/သားဖွား (၅၀)က ဒုက္ခရောင်းအုပ် (သင်ကြား) တွေ အတွက်ကိုလည်း လုပ်ပေးရပါမယ်။ ဒါတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ရမယ် ဆိုတာကို အားလုံးဝိုင်းဝန်း စဉ်းစားကြစေလိုပါတယ်။ သေချာ စဉ်းစားပါ ဘာတွေလုပ်မလဲ၊ ဘယ်နေရာမှာလုပ်မလဲ၊ ဘယ်သူတွေက သင်မလဲဆိုတာ အကုန်လုပ်ပါ၊ လိုအပ်လို့ရှိရင် WHO consultant တို့ပါခေါ်ရင်ခေါ်လိုက်ပါ။ သို့သော်လည်း အဲဒီလောက် တော့မလိုဘူး ထင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံအခြေအနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့မှာ high capability နဲ့ လုပ်နိုင်သူတွေ ရှိပါတယ်။
- နှစ်တိုင်းနှစ်တိုင်းမှာ World Teachers' Day မှာ ထူးဆန်းတာ ဘာလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ World Health Day, World

Malaria Day ဖြစ်ဖြစ်၊ World Diabetes Day ဖြစ်ဖြစ်၊ ဒီလို day တွေမှာ WHO ကလူတွေကပဲ တာဝန်ခံပြီးလုပ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီပညာရေးမှာ ဘာပါလဲဆိုတော့ joint messages က ဘယ်သူပေးလဲဆိုတော့ Director General of UNESCO, Director General of ILO, Executive Director, UNICEF, Administrator, General Secretary, and Education International. This event is far more significant than World Health Day and other health related days ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်းမာရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့နေ့တွေထက် ပိုကျယ်ပြန့် လာပါတယ်။ UN organization ကြီး (၅) ခုလောက်ကနေပြီး တော့ အကြီးအကျယ်လုပ်ပြီးတော့ support လုပ်ထားတဲ့ day ဖြစ် ပါတယ်။ အဲဒီတော့ဒီနှစ်မှာ message ပေးတဲ့အထဲမှာ အရေးကြီး တဲ့အချက်လေးတွေ ကျွန်တော် ထောက်ပြချင်ပါတယ်။ (၁)ကတော့ The right to education means the right to qualified teacher. ကျွန်တော် Anatomy ဌာနမှာလုပ်တုန်းက whether am I a qualified teacher or not ဆိုရင် qualified မဖြစ်နိုင် ပါဘူး။ သင်တာသင်နေတာ သိတော့ သိတယ် Anatomy, Histology, Embryology အကုန်သိတာသိတယ်၊ ဒါပေမယ့်

whether I imparted the knowledge in the most effective manner ဆိုတာ ကျွန်တော်မသိဘူး။ ကျွန်တော့်ကိုလည်း ဘယ်သူမှလာပြီး assess မလုပ်ပါဘူး၊ လုံးဝမလုပ်ပါဘူး။

- ကျွန်တော့်ကို ကျွန်တော်စာသင်ပေးခဲ့ တပည့်တွေက သူ့အသိစိတ်ဓါတ်နဲ့ လာနှုတ်ဆက်တဲ့အခါ အရမ်းကိုစိတ်ချမ်းသာပါတယ်။ ကျွန်တော်လုပ်ခဲ့တာ PSM မှာ သိပ်မကြာပါဘူး၊ အကြာကြီးလုပ်ခဲ့တဲ့ဆရာကြီးတွေအနေနဲ့ သူတပည့်တွေက လာပြီးနှုတ်ဆက်ရင် ဘယ်လောက်ဝမ်းသာမလဲဆိုတာ ဒါတွေကို တနည်းအားဖြင့် ဆရာဖြစ်ရတာ ဘယ်လောက် ကောင်းသလဲဆိုတာကိုလည်း ကျွန်တော် ခံစားမိပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ဘာပြောလဲဆိုတော့ (1) Education is the fundamental human rights and public good လူတိုင်းပိုင်ဆိုင်နိုင်ခွင့်ရှိတယ်၊ ‘it is key to eradicating poverty. And it enables children and young people to fulfill their potential. It also echoes the words of the Universal Declaration of Human Rights, adopted 70 years ago, which recognized education as fundamental right’ .

- ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဒီမှာကြည့်တဲ့အခါမှာ ဆယ်တန်းတော့ အောင်တယ်၊ ဒါပေမယ့် ‘they have the right to study medicine if they want to do so’. ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ ဒီအခွင့်အရေးကို မပေးနိုင်ဘူးဖြစ်နေပါတယ်။ ပိုခေါ်လို့ရှိရင်လည်း quality မရှိတဲ့ ဆရာဝန်တွေဖြစ်မယ်။ ဆရာတွေမှာ အရမ်း burden, stress တွေများပါမယ်။ ကျွန်တော်တို့စဉ်းစားရမှာက ရေရှည်မှာ (၁,၂၀၀) မကပါဘူး ကျွန်တော်တို့ တစ်နှစ်ကို ဆေးကျောင်းဝင်ခွင့် (၁,၂၀၀)ဦးပဲ ခေါ်နိုင်တယ်။ ခက်ခဲဒေသက ၆% ကနေ ၁၀% ထိ ခေါ်ဖို့ စဉ်းစားဖို့လိုပါတယ်။ (၁,၂၀၀)မက ခေါ်လိုက်လို့ ရှိရင် drop out နဲ့ အလုပ်မဝင်တဲ့လူတွေ နည်းတာမဟုတ်ပါဘူး။ အသားတင်ကျန်မယ့် (net) အရေအတွက်က နည်းပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒါကို overall အနေနဲ့ ဝိုင်းဝန်းပြီးစဉ်းစားပေးပါ။ ဘယ်လိုလုပ်ရင် နောက်နှစ်မှာ (၁,၂၀၀)ကနေ (၂,၀၀၀)ထိ ခေါ်နိုင်မလား၊ ခေါ်မယ်ဆိုရင် ဘာတွေလိုမလဲ၊ နေရာကအစ အကုန် လိုပါမယ်၊ အကုန်လုံးစဉ်းစားပေးပါ။
- ဆေးကျောင်းကို အလွန်တက်ချင်တဲ့ကျောင်းသားတွေ (၁)မှတ်လေး၊ (၂)မှတ်လေးနဲ့ ကျန်သွားနိုင်တယ်။ (၁)မှတ်၊ (၂)မှတ်၊ (၅)မှတ်ဆိုတာ bias အလွန်ရှိပါတယ်။ (၅)မှတ်နဲ့ဆိုရင်တောင်

သိပ်နာပါတယ်။ ဒီကလေးတွေက ကျွန်တော်ရဲ့ သားသမီးသဖွယ်ပါ အလွန်စိတ်မကောင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနှစ်ကတော့ အပို ခေါ်လိုလည်း မရနိုင်ပါဘူး၊ နောက်နှစ်တွေ ပိုခေါ်လိုရအောင် ဆရာ တို့စဉ်းစားပေးပါ။ ဒါတွေကို စဉ်းစားဖို့ဟာ အဓိကကတော့ ကျန်းမာရေးလူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာနက ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့က စဉ်းစားပေးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ MAMS တို့၊ MMA တို့၊ MMC တို့နဲ့ ပေါင်းပြီးစဉ်းစားဖို့ လိုပါတယ်။ အဓိက ကျန်းမာရေးလူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဌာနပါ။ Is our HRH department strong enough to lead or to show guidance for medical education? ကိုယ့်ဟာကိုယ် ပြန်စဉ်းစားပါ။ မရှိဘူး ဆိုရင် သူတို့က အစည်းအဝေးမှာ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့်တင် မရပါဘူး။ HRH ကလုပ်တဲ့ အစည်း အဝေးတွေမှာ MAMS လည်းဖိတ်ပါ၊ MMA လည်း ဖိတ်လိုရ ပါတယ်။ သူနာပြုနဲ့ဆိုင်တယ်ဆိုရင် Nursing and Midwifery Association နဲ့ Council ကိုဖိတ်ပါ။ HRH က အစည်းအဝေး လုပ်ရင် ပါမောက္ခချုပ်တွေ၊ ဒု-ပါမောက္ခချုပ်တွေ၊ ပါမောက္ခတွေ အပြင် အငြိမ်းစားတွေနှင့် အတွေ့အကြုံရှိတဲ့ဆရာတွေ ကိုလည်း ဖိတ်စေချင်ပါတယ်။

- ‘We reaffirm our commitment to increasing the global supply of qualified teachers’ ဟုဆိုထားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ကိုယ့်နိုင်ငံမှာ qualified teacher ရအောင်လုပ်ရမှာပါ။ ကျွန်တော်တို့ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနရဲ့တာဝန်၊ ကျန်းမာရေးလူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာနနှင့် ပါမောက္ခ/ဌာနမှူးများက သူတို့နဲ့ ဝိုင်းဝန်းတိုင်ပင်ပြီး အထူးသဖြင့် သူတို့ရဲ့ ထင်မြင်ချက်နဲ့ အကြံပြုချက် statement များကိုယူပြီး ကျွန်တော်လုပ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ခုက ကိုရီးယားနိုင်ငံ Incheon မှာ (၂၀၁၅) ခုနှစ် မေလမှာ Incheon Declaration ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာပြည်အပါအဝင် member states ကို ဘာပြောလဲဆိုတော့ ‘Ensure that teachers and educators are empowered, adequately recruited, well trained, professionally qualified, motivated and supported within well resourced, efficient and effectively governed system’ ဒါတွေကို ကျွန်တော်တို့က ရအောင်လုပ်ပေးဖို့ရှိပါတယ်။ ဒါတွေ လုပ်မယ်ဆိုရင် HRH department က ဘာလုပ်ပေးရမလဲဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ကို draft, framework and road map ချပေးရပါမယ်။ အဲဒီ

draft, framework and roadmap တွေကို အခု တက်ရောက် လာတဲ့ ဆရာကြီးတွေကကြည့်ပြီး အားလုံးဝိုင်းဝန်း ဆွေးနွေးပြီး တော့ အပြီးသတ်, framework and roadmap ကိုရရင် ကျွန်တော်တို့ step-wise, phase-wise ပုံစံနဲ့လုပ်ပါမယ်။ ဒီနေ့ ဒီလိုဖြစ်အောင် ဆရာတို့ လုပ်ပေးတဲ့ အတွက် အများကြီး ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဘာလုပ်ရ မယ်ဆိုတာ ဆရာတို့အကုန်သိပါတယ်။ အဲဒါ အလွန်ကောင်းပါ တယ်။ ဒီမှာ ကတော့ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ့်ဟာကို ပြန်မေးရမှာပါ။ ‘Do we have systematic training on teaching method?’ ရှိသလား၊ နောက်တစ်ချက်က ‘Do we have certificate course for serving as teachers?’, ‘Do we have systematic medical education methods?’ ကျွန်တော့် အနေနဲ့က education method ပတ်သက်လို့ကတော့ HRH department ကနေပြီးတော့ pocket စာအုပ်အနေနဲ့ ထုတ်ပေးပါ။ teaching ကို ဝင်မယ့် သူတွေကို ဒီ roadmap ကို လုပ်တဲ့ အခါမှာလည်း အကုန်လုံးကို အကူအညီတောင်းပါ။ ဆရာတို့ ကျန်းမာရေးလူ့စွမ်းအားအရင်း အမြစ်ဦးစီးဌာနမှာ လူသိပ်မရှိပါဘူး ဆိုတာ ကျွန်တော်သိပါတယ်။ ကျန်တဲ့ MAMS တို့ အကုန်လုံးကို အကူအညီတောင်းပြီး ရေးပေး

စေချင်ပါတယ်။ ပါမောက္ခ/ဌာနမှူးများ ပိုင်းဝန်းဆွေးနွေးလုပ်ပါ။ ပါမောက္ခ/ဌာနမှူး တွေမှာလည်း ကျွန်တော်သိသလောက် medical education method ကို စိတ်ဝင်စားတဲ့လူတွေ တော်တော်များ ပါတယ်။

- နောက်တစ်ခုက သူတို့တင်ပြချက်တွေဟာ based on the real experience ဖြစ်တဲ့အတွက် ပိုကောင်းပါတယ်။ သူတို့က တကယ်သင်နေသူ၊ တကယ် လုပ်နေတဲ့သူတွေဖြစ်တဲ့အတွက် ဘယ်နေရာမှာ ဟာကွက်ရှိတယ်၊ ဘယ်နေရာမှာ ဘာလိုတယ် ဆိုတာ ကျွန်တော့်ထက် ပိုသိပါတယ်။ လက်ရှိအခြေအနေ context မှာ သင်နေရတဲ့သူတွေဖြစ်တဲ့အတွက် အများကြီးပိုသိပါတယ်။ ကျွန်တော် ဆေးတက္ကသိုလ် (၁)မှာ ဆရာလုပ်ခဲ့တဲ့ ၁၉၇၆-၇၉ နဲ့ မတူတော့ပါဘူး၊ လုံးဝမတူတော့ဘူး။ အဲဒီတုန်းက computer တို့၊ internet တို့မရှိဘူး၊ ဒီအချိန်မှာ ဆရာတို့ စဉ်းစားပုံ၊ စဉ်းစားနည်း သည် ကျွန်တော် စဉ်းစားတာထက် အများကြီးသာပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ အဲဒါကို လုပ်ပေးစေချင်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ကိုယ်ဘာသာ မေးရပါမယ်၊ ‘Do we have system of assessment for performance of teachers?’ ရှိသလား၊ ဘယ်လိုလုပ်မလဲ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ ‘How many

masters in ME from foreign countries?’ တစ်ယောက်၊ နှစ်ယောက်ပဲရှိပါမယ်။

- ကျွန်တော်တို့မှာ ပေးနေတဲ့ Diploma in Medical Education က အိုကေလား/ မအိုကေဘူးလား၊ ဘယ်လိုပိုကောင်းအောင်လုပ်မလဲ၊ ဒါတွေကို စဉ်းစားစေချင်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က qualified teachers မရှိဘူးဆိုရင် ‘Do we have reorientation short course for ME for teachers?’ တွေရှိသလား၊ မရှိရင် ရှိအောင်ဘယ်လိုလုပ်မလဲ၊ နောက်တစ်ချက်က ကျွန်တော်တို့မှာ Diploma in Medical Education အောင်တဲ့ လူတွေအများကြီးရှိပါတယ်၊ ‘How far are we sure and confident that ME Diploma holders are really medical educationist?’ teaching method နဲ့ curriculum ကို HRH department က ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တို့နှင့် ဝိုင်းဝန်းပြီးတော့ လုပ်စေချင်ပါတယ်။ Diploma in medical education ရသူတစ်ယောက်အနေနဲ့ self-confident ရှိတဲ့သူတစ်ဦး ဖြစ်စေချင်ပါတယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ‘Have you reviewed or when was the last review made on Diploma in ME?’ ကို review

လုပ်ပေးပါ။ We need to immediately review the scenario of Diploma in Medical Education လုပ်ဖို့လိုပါတယ်။

- နောက်တစ်ချက်က ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံမှာ ME diploma ရတဲ့ဆရာတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ME Diploma holders “ ‘Can they teach better than non-ME diploma holders? If not, why?’ ME diploma မရှိဘဲနဲ့ teaching မှာ ပြန်ပြီး လုပ်တဲ့လူတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ဆိုလိုတာက ကျွန်တော်တို့ရဲ့ Diploma in ME ကို ပြန်ပြီးတော့ review လုပ်ပါမယ်။
- နောက်တစ်ချက်က ‘Is there assessment for student side on medical education? ဒါကတော့ နည်းနည်းတော့ sensitive ဖြစ်တဲ့အတွက် လုပ်ချင်မှလုပ်မှာပေါ့လေ။ လုပ်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် လည်း anonymous confidential နဲ့လုပ်ပါ။ individual အနေနဲ့ မလုပ်ပါနဲ့ overall assessment အနေနဲ့လုပ်ပါ။ အခုတက်ရောက် လာတဲ့ဆရာတွေက ကျွန်တော့်ရဲ့ တစ်သက်လုံး ဆရာတွေဆိုတာ အမြဲတမ်းပြောချင် ပါတယ်။ once a teacher always a teacher ကျွန်တော် ဝန်ကြီးဖြစ်မှ ပြောတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဆရာဟာ ဆရာ ပါပဲ။ နောက်တစ်ချက်ကတော့ သင်ကြားနေတဲ့ဆရာတွေက teaching staff တွေဟာ ‘How far are the teachers

conducting research in the area of ME or specific discipline?’ လုပ်စေချင်ပါတယ်။ Sophisticated research မဟုတ်ပါဘူး၊ very simple type ပါ ၊ in terms of assessing what you are doing is acceptable or not. ပိုပြီးတော့ လုပ်စေချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က realistic framework နဲ့ realistic road map of developmental process for teachers ကိုတော့ အမြန်ဆုံး လုပ်စေချင်ပါတယ်။ ‘It is high time that we need to think of doing it with the help of MAMS’ အားလုံးဝိုင်းဝန်းပြီး လုပ်ပေးကြပါ။

- ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာကြည့်မယ်ဆိုရင် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစား ဝန်ကြီးဌာနအောက် သူနာပြု/သားဖွားသင်တန်းကျောင်း (၅၀) ရှိပါတယ်။ တစ်ချို့တက္ကသိုလ်တွေမှာ Medical Education Unit တွေရှိတယ်။ ME unit မှာ လူဘယ်နှစ်ယောက်ရှိလဲ၊ ဘယ်သူတွေက ဘာလုပ်နေလဲ၊ ME unit ရဲ့ terms of reference တွေက တူသလား/ မတူသလားကို please do quick assessment with checklist နဲ့လုပ်လိုက်ပါ။ ချက်ချင်း အဖြေထွက်သွားမယ်၊ အဲဒီအပေါ်မှာ အခြေခံပြီးတော့ framework ဆွဲပါ။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ကတော့ ME unit တွေကို ဒါထက်ပိုပြီး

တော့ အားထည့်စေချင် ပါတယ်။ ဘယ်လိုအားထည့်မလဲဆိုတာကို ဆွေးနွေးပါ ကျွန်တော် တို့ တတ်နိုင်သလောက် ပံ့ပိုးပေးပါမယ်။ နိုင်ငံခြားသွားပြီး လေ့လာချင်ရင်လည်းရပါတယ်။ သူတို့ဘာလုပ် ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ကသိပါမယ်။ အဲလိုလုပ်ချင်တယ်ဆိုရင် အဲဒါကို ချက်ချင်းစီစဉ်ပေးပါမယ်။

- ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ကတော့ သိတဲ့အတိုင်းပဲ ကျန်းမာရေးလူစွမ်း အားအရင်းအမြစ်က HRH strategy 2018 ကို ဆွဲပြီးသွားပါပြီ။ ၂၀၁၈ ကနေ ၂၀၂၂ ထိ ကောင်းတာတော့ တော်တော်ကောင်း ပါတယ်။ သူတို့ပြန်စစ်ရမှာက Is it realistic? ဖြစ်နိုင်လား/ မဖြစ်လား၊ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေတဲ့အခြေအနေမှာ ဖြစ်နိုင်လား/မဖြစ် နိုင်လား၊ အဲဒါကို ပြန်ကြည့်ပေးစေချင်ပါတယ်။ HRH strategy ဆွဲထားတာလည်း တော်တော်ကောင်းပါတယ်။ ဆွဲတဲ့လူအားလုံးကို လည်း ကျေးဇူးတင် ဂုဏ်လည်းယူပါတယ်။
- ကျွန်တော့်အနေနဲ့ နိဂုံးချုပ်ပြောချင်တာကတော့ I do really appreciate the work done by teaching staff who are sitting here in this room အများကြီးကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ medical နဲ့ paramedical ကျောင်းတွေက ဆရာ၊ ဆရာမတွေအားလုံး ကျွန်တော်တို့မှာ ဝန်နဲ့ အားက မမျှတဲ့

အခြေအနေမှာ ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့အတွက် ကျေးဇူး လည်းတင်ပါတယ်။ ဂုဏ်လည်းယူပါတယ်။

- ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဘာလို့ဂုဏ်ယူလည်း ဆိုတော့ we could not give full fledged support လိုသလောက်ကို မပံ့ပိုးနိုင်သေးပါဘူး။ ဒါပေမယ့် တတ်နိုင် သလောက်ကို ပံ့ပိုးပါမယ်။ With the development of realistic framework and roadmap, let us work together for the sake of improving the whole teaching domain in medical and paramedical field ဝိုင်းဝန်းပြီးလုပ်ကြပါ။ ကျွန်တော်ဆိုလိုတာက If we are determined, we can do it and we shall do it . Please think of it and please give suggestions to HRH Department. ဒါတွေ အကုန်လုံးကတော့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ step-wise, phase-wise လုပ်ဖို့အကြံပြု ပါတယ်။
- မိမိ၏ဝန်ထမ်း များ၊ staff များရဲ့ ကြိုးစားဆောင်ရွက်မှု၊ ဝန်နဲ့အားမမျှတာကိုလည်း သတိပြုမိပါတယ်။ ဒါကိုလည်း ဒီလို အခက်အခဲကြားကနေ ဆောင်ရွက်ပေးတဲ့အတွက် အထူး မှတ်တမ်း တင်ပြီး ဂုဏ်ယူပါတယ်။ ဆရာများရဲ့လိုအပ်ချက်ကို မိမိ (သို့မဟုတ်) HRH နဲ့ MAMS ရဲ့အကူအညီကို တတ်နိုင်သမျှ

ဆောင်ရွက်ပေးမည် ဖြစ်ကြောင်းနဲ့ ဒီနေ့ ကျင်းပတဲ့ forum ရဲ့ ရလဒ်များက အရည်အချင်းပြည့်ဝသော ဆရာကောင်း၊ ဆရာမွန်များ ရရှိထိန်းသိမ်းနိုင်ပြီး ထိုဆရာများကို ထိုက်သင့်တဲ့ အသိအမှတ်ပြုမှု၊ ဂုဏ်ပြုမှုများ ပုံမှန်ဆောင်ရွက်နိုင်ကာ သင်ကြားသူရော သင်ယူသူပါ နှစ်ဖက်လုံး တက်ကြွပျော်ရွှင်၍ အောင်မြင်သည့် သင်ကြားရေးဝန်းကျင် ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက် အကြံကောင်းများ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါကြောင်း လေးစားစွာ ပြောကြားရင်း နိဂုံးချုပ် အပ်ပါတယ်။

- အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။